

Vlaams
Parlement

ingediend op **1918** (2018-2019) – Nr. 2
26 april 2019 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen
uitgebracht door Jelle Engelbosch en An Moerenhout

over het voorstel van resolutie

van Michèle Hostekint, Joris Vandenbroucke en Bart Van Malderen

**betreffende een krachtdadig beleid en
performante maatregelen ter preventie
van de uithuiszetting van gezinnen met kinderen
tijdens de winter**

Samenstelling van de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen:

Voorzitter: Lorin Parys.

Vaste leden:

Björn Anseeuw, Piet De Bruyn, Jelle Engelbosch, Marc Hendrickx, Lorin Parys, Tine van der Vloet;
An Christiaens, Dirk de Kort, Katrien Partyka, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
Michèle Hostekint, Bart Van Malderen;
An Moerenhout.

Plaatsvervangers:

Ingeborg De Meulemeester, Lies Jans, Kathleen Krekels, Elke Sleurs, Nadia Sminate,
Herman Wynants;
Griet Coppé, Michel Doomst, Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Martine Taelman;
Bert Moyaers, Els Robeyns;
Elke Van den Brandt.

Toegevoegde leden:

Guy D'haeseleer;
Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

1918 (2018-2019) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

De Commissie voor Wonen, Armoedebeloid en Gelijke Kansen besprak op 4 april 2019 het voorstel van resolutie van Michèle Hostekint, Joris Vandenbroucke en Bart Van Malderen betreffende een krachtdadig beleid en performante maatregelen ter preventie van de uithuiszetting van gezinnen met kinderen tijdens de winter.

1. Toelichting door Michèle Hostekint

Michèle Hostekint wil met het voorliggende voorstel van resolutie een problematiek aan de kaak stellen die zij de voorbije jaren al herhaaldelijk ter sprake heeft gebracht. Zij beschouwt dat als haar plicht, nu ze afscheid neemt van het parlement om zich voltijds toe te leggen op haar schepenambt in Roeselare, zoals de regels van haar partij dat voorschrijven. Zij heeft elk jaar al uithuiszettingen in de winterperiode, vooral van gezinnen met kinderen, en de kwetsbare situatie van huurders op de private huurmarkt op de agenda gebracht. Die problematiek behoorde wat haar betreft tot de meest schrijnende op de woonmarkt gedurende al de jaren dat zij het voorrecht heeft gehad te zetelen als Vlaams volksvertegenwoordiger.

Voor haar hoeft er over dit voorstel straks niet eens te worden gestemd, omdat ze niet wil vervallen in een spel waarbij er wordt tegengestemd omwille van technische tekortkomingen of onvolmaaktheden, die er ongetwijfeld zijn, en ook omdat ze beseft dat de leden het niet eens zijn over de manier waarop dat vraagstuk moet worden aangepakt en er daarover evenmin eenparigheid is in het middenveld.

Zij wil vooral de problematiek zelf aankaarten. Er is veel werk gekropen in het opstellen van het voorstel van resolutie en er is veel onderzoek naar gebeurd. Zij wenst bovenal dat het vraagstuk in het volgende regeerakkoord ernstig wordt genomen en er een oplossing voor wordt gezocht. Dat is niet eenvoudig, dat beseft zij ook wel. Vandaag stellen we vast dat maar liefst 30 procent van de huurders na betaling van hun huur onvoldoende middelen overhouden. Bij de laagste inkomens is dat zelfs 80 procent. Heel wat mensen verzeilen telkens opnieuw in dezelfde betalingsproblematiek. We slagen er niet in om de woonzekerheid, het recht op wonen te garanderen.

Zij vindt het dus ontluisterend dat er vandaag nog steeds geen monitoring is omtrent dat vraagstuk. Jaarlijks worden er zo'n 13.000 gezinnen met uithuiszetting bedreigd, maar we weten vandaag niet hoeveel daarvan effectief uit hun woning worden gezet. Die monitoring is dus een eerste belangrijke stap: laten we een methodiek ontwikkelen om bij te houden wat de problematiek is en hoe groot die is. Nu heeft zij moeten trachten wat gegevens in te zamelen vanuit verschillende hoeken. Een op drie dak- of thuislozen is minderjarig, blijkt uit cijfers van het Kinderrechtencommissariaat: er leven naar schatting meer dan 800 kinderen op straat en de dakloosheid neemt ook steeds toe. Het is dus een ongelooflijk urgent vraagstuk, waarvoor we onze ogen niet mogen sluiten en waarbij niemand baat heeft. De maatschappelijke kost van een uithuiszetting is enorm. Het is een traumatische ervaring voor de betrokken huurders en hun gezinnen en vooral hun kinderen, die nooit schuld kunnen hebben aan de situatie waarin hun ouders zich bevinden en waarin zij moeten opgroeien, maar ook voor de betrokken verhuurders, die daarbij ook financiële gevolgen moeten dragen.

Er is geen eensluidende oplossing, geen pasklaar antwoord. Laten we die problematiek echter ernstig nemen. Laten we ook de gemeentelijke opvang bekijken. Lokale overheden worstelen daar dagelijks mee, want zij hebben er de middelen niet voor en bijgevolg zijn er onvoldoende doorgangswoningen en er is onvoldoende crisisopvang die ook geschikt is voor kinderen. Het is een beetje gek dat er wel een winterstop is, waardoor gezinnen niet van elektriciteit of aardgas

worden afgesloten tijdens de wintermaanden, maar dat gezinnen wel uit hun huis kunnen worden gezet tijdens de wintermaanden. Zij weet dat de meningen daarover in de commissie uiteenlopen: sommigen stellen dat het probleem alleen verlegd wordt door een winterstop op uithuiszettingen. Zij vindt het echter bijzonder dramatisch dat nu nog steeds gezinnen met kinderen uit hun huis kunnen worden gezet tijdens de wintermaanden, vaak wetend dat ze niet kunnen worden opgevangen en ze in vele gevallen op straat terechtkomen.

Michèle Hostekint pleit ervoor het belang van de kinderen telkens prioritair te stellen en een principiële terughoudendheid aan de dag te leggen. Zij hoopt dat er in de volgende zittingsperiode eindelijk een doeltreffend en krachtadig beleid komt om die bij uitstek schrijnende problematiek op de woonmarkt aan te pakken.

2. Bespreking

Jelle Engelbosch stelt dat het steeds de insteek is geweest van de huidige meerderheid om uithuiszettingen zoveel mogelijk te vermijden. Dat is al voor een stuk opgevangen in het nieuwe Vlaams Woninghuurdecreet, waarin wordt bepaald dat het OCMW (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn) van bij het begin moet worden ingeschakeld bij elke dreigende uithuiszetting, telkens een huurder in contact komt met de rechtbank. Het OCMW is dan verplicht de huurder te contacteren om te bekijken wat zijn situatie is en op welke manier het OCMW kan helpen om te vermijden dat er een uithuiszetting zou moeten plaatsvinden. Naar zijn mening is er een kamerbrede steun voor de vraag om uithuiszettingen te vermijden, maar dat is dus ten dele al aangepakt.

Hij betwijfelt echter of het wenselijk is uithuiszettingen tijdens de winter te vermijden. Michèle Hostekint heeft dat jaarlijks gevraagd en hij had daarbij elk jaar dezelfde reactie. In de toelichting van het voorstel van resolutie hebben de indieners zelf trouwens al de pijnpunten van hun voorstel vermeld. Dat voorstel zou volgens hem immers perverse gevolgen kunnen hebben. Als er bijvoorbeeld tussen oktober en maart geen uithuiszettingen zouden mogen plaatsvinden, zouden verhuurders veel sneller naar de rechtbank stappen. Het kan niet de bedoeling zijn dat daardoor sneller uithuiszettingen zouden gebeuren in de lente en de zomer, wat zou leiden tot een escalatie van huurschulden en overlast.

Verhuurders hebben ook rechten in dit verhaal en in de meeste gevallen zijn hun rechten al heel erg geschonden eer men in de fase van een effectieve uithuiszetting is beland. We erkennen allemaal de nood aan meer betaalbare en kwalitatieve woningen op de private huurmarkt, maar anderzijds lanceren sommige partijen het ene na het andere voorstel om het verhuren van een huis te ontmoedigen.

Bovendien leidt niet elke uithuiszetting tot dakloosheid. Dat is de sfeer die Michèle Hostekint al de hele zittingsperiode wil scheppen, maar hij is het daarmee niet eens. Uithuiszettingen liggen gevoelig, zeker als er kinderen bij betrokken zijn, en er moet worden gezorgd voor opvang. Men mag echter niet laten uitschijnen dat uithuiszettingen altijd tot gevolg zouden hebben dat gezinnen met kleine kinderen buiten op straat in de kou moeten slapen. Er zijn heel wat opvanginitiatieven en vangnetten. De huidige regering heeft daarvoor al meerdere preventieve maatregelen genomen, zoals lokale meldpunten, evaluatie van procedures en meer capaciteit aan woonbegeleiding, en ook lokaal zijn er heel wat initiatieven genomen.

Er wordt dus al veel gedaan op allerlei niveaus om ervoor te zorgen dat er opvang is voor mensen die dreigen uit hun huis te worden gezet, of die effectief na een heel lang proces uit hun woning werden gezet. Zij fractie is absoluut geen

voorzitter van verder sleutelen aan de rechten van verhuurders, want dat zou leiden tot nog meer krapte op de huurmarkt.

Katrien Partyka kan zich vinden in verschillende elementen uit het voorstel van resolutie, zoals het werk maken van de monitoring van het aantal uithuiszettingen in Vlaanderen, waarvoor haar fractie ook al meermaals heeft gepleit, of het inzetten op preventie van uithuiszettingen via woonbegeleiding, wat ook de basis vormt voor de hervorming van het Huurgarantiefonds. Haar fractie is ook voorzitter van de uitbreiding van de verzekering gewaarborgd wonen voor huurders, zoals reeds werd voorgesteld in een conceptnota (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1363/1-3).

Zij vindt de laatste insteek van Jelle Engelbosch, dat het verhuurders niet moeilijker mag worden gemaakt, een veel te enge benadering voor zo'n complex vraagstuk. Zij verwijst naar de studie van de kinderrechtencommissaris van een paar jaar geleden, waaruit blijkt welke verschrikkelijke impact uithuiszettingen hebben op kinderen, op psychologisch en sociaal vlak en eigenlijk op elk vlak. We zijn het er allemaal over eens dat elke uithuiszetting er een teveel is.

Haar fractie kan zich, naast de al vermelde elementen, vinden in de inzet die blijkt uit het voorstel van resolutie, maar er zijn toch een aantal passages waar ze het moeilijk mee heeft. Het belangrijkste bezwaar is dat het Huurgarantiefonds weldra wordt hervormd, maar dat daarover niet wordt gerept in de tekst. De regeling voor het nieuwe Huurgarantiefonds is momenteel voor advies voorgelegd aan de Raad van State, maar daarmee houdt het voorstel van resolutie geen rekening. In de nieuwe regeling kan in een vroege fase van het proces van uithuiszetting worden tussengekomen voor de vordering tot uithuiszetting door de vrederechter wordt ingeleid. Dat is een heel belangrijke wijziging. De tussenkomst zal niet langer afhankelijk zijn van de aansluiting door de verhuurder en er is een decentrale werking met een sleutelrol voor het OCMW met een gedeelde financiële verantwoordelijkheid van het OCMW en de overheid. Eigenlijk wordt daarmee aan een heel aantal punten uit het voorstel van resolutie tegemoetgekomen. Haar fractie kan het voorstel niet steunen omdat het op dit moment eigenlijk al bijna achterhaald is.

Kortom, met heel wat elementen uit het voorstel is Katrien Partyka het eens, maar de regering heeft voor een aantal daarvan al een beslissing genomen en er wordt dus al werk van gemaakt. Dat geldt met name voor het Huurgarantiefonds, waarvoor een significante stap vooruit werd gezet door ministers Liesbeth Homans en Jo Vandeuren.

Katrien Partyka meent verder dat de indieners een dubbelzinnige houding aannemen over het moratorium op uithuiszettingen in de winterperiode. Hun standpunt daarover is niet helemaal duidelijk. Op basis van de studie van de kinderrechtencommissaris, waarover de commissie al heeft gediscussieerd, stellen de indieners enerzijds dat het ontluisterend is dat gezinnen met kinderen tijdens de winterperiode uit hun huis kunnen worden gezet, en argumenteren zij waarom dat verboden zou moeten zijn. Anderzijds citeren zij echter ook de Vlaamse Woonraad, die om verschillende redenen positie inneemt tegen die regeling. De indieners trekken daaruit vervolgens geen conclusie. In de vragen aan de Vlaamse Regering wordt ook geen moratorium geëist.

Wel vragen de indieners aan de Vlaamse Regering een principiële terughoudendheid en strengere wettelijke garanties. Dat ligt heel gevoelig, maar vrederechters kunnen er nu al rekening mee houden of er al dan niet kinderen betrokken zijn. Om die reden bepaalt het Vlaams Woninghuurdecreet dat er steeds een attest van gezinssamenstelling moet worden voorgelegd, zodat de vrederechter zeker op de hoogte is van de situatie, en dat het OCMW steeds op de hoogte moet

worden gesteld van een nakende uithuiszetting. Moet bemiddeling dan worden verplicht? Dat lijkt Katrien Partyka misschien niet altijd wenselijk. Vrederechters kunnen bemiddeling opleggen. Zij zijn het beste op de hoogte van de situatie en kunnen inschatten of een verplichte bemiddeling in een bepaald geval zoden aan de dijk kan brengen. Indien niet, is niemand erbij gebaat en is het hervormde Huurgarantiefonds een veel beter instrument.

Dat doet niets af aan de intentie van het voorstel van resolutie, waarmee Katrien Partyka kan akkoord gaan vanwege de grote impact en de omzichtigheid waarmee men moet omgaan in de problematiek. Er zijn echter al stappen gezet en we moeten afwachten wat de uitvoering van het Vlaams Woninghuurdecreet en het nieuwe Huurgarantiefonds zal brengen. Zij vraagt een secure evaluatie van die maatregelen om te beoordelen of ze een afdoende effect hebben op de preciaire situatie van gezinnen met kinderen die met een mogelijke uithuiszetting worden geconfronteerd.

Gweny De Vroe vindt eerst en vooral ook dat elke uithuiszetting er een teveel is, ongeacht of het zomer of winter is. Dat is steeds het standpunt van haar fractie geweest. Het is de laatste stap in een procedure en de ambitie moet zijn die zoveel mogelijk te vermijden. Zij is het eens met meer inzetten op preventie en begeleiding. Er moet worden onderzocht hoe problemen zo vroeg mogelijk kunnen worden gedetecteerd en hoe men via een beleidsinstrumentarium preventief kan optreden.

Uit onderzoek is gebleken dat de meeste uithuiszettingen op de private huurmarkt gebeuren en het is dus belangrijk die huurders zo goed en preventief mogelijk te begeleiden. Zij meent dat de lokale woonloketten als centraal meldpunt kunnen dienen om uithuiszettingen te voorkomen, voor een snellere begeleiding en doorstroming van informatie, voor de huurders en ook de verhuurders. Die laatsten spelen daarbij ook een belangrijke rol. Zij besluit dat haar fractie het voorstel van resolutie momenteel niet kan steunen.

An Moerenhout steunt het voorstel van resolutie volledig. 13.000 gezinnen per jaar die met uithuiszetting worden bedreigd, is een onaanvaardbaar hoog aantal. Dat we niet weten hoeveel gezinnen er echt uit hun huis worden gezet, is des te dramatischer. Meten is weten, en het minste dat de Vlaamse overheid kan doen, is een methodiek voor monitoring te ontwikkelen, zodat men zicht krijgt op dat aantal betrokken mensen, waar die zich bevinden en hoe hun probleem kan worden aangepakt.

Een op drie dak- of thuislozen zou minderjarig zijn, wat zou neerkomen op 800 minderjarigen de voorbije jaren. Dat is dramatisch en dat moet absoluut worden vermeden. De kinderrechtencommissaris doet daartoe heel goede aanbevelingen, volgens haar. De vrederechter krijgt nu inderdaad een papiertje om te weten of er kinderen betrokken zijn, maar wettelijk is er niets dat hem ertoe verplicht daarmee ook rekening te houden. Dat was dus een goede eerste stap, maar geen volledige stap. De overheid mag daarmee niet tevreden zijn.

De problematiek van onvoldoende doorgangswoningen om drama's te voorkomen, sleept ten slotte al jaren aan. De lokale overheden willen meer transithuizen maar beschikken niet over de middelen. Er is de laatste jaren een evolutie dat steden en gemeenten steeds meer bevoegdheden hebben gekregen, maar de middelen zijn niet gevolgd.

Michèle Hostekint is tevreden dat iedereen erkent dat uithuiszettingen een urgente problematiek vormen en dat ze moeten voorkomen worden. Het was haar doel om dat debat gaande te houden. Uiteraard leidt niet elke uithuiszetting tot dakloosheid, maar de cijfers van de kinderrechtencommissaris over dak- en

thuisloosheid van minderjarigen zijn ontzettend hoog. Michèle Hostekint noemt dat schandalig. De maatschappij mag dat niet tolereren en de decreetgever moet daar alert voor zijn er er iets aan doen. Nog los van dakloosheid, is een uithuiszetting een traumatische ervaring die gevolgen heeft voor de ontwikkelingskansen van kinderen.

Bovendien is er een maatschappelijke kost, ook voor verhuurders, beaamt zij volmondig. Laten we er dus alles aan doen om uithuiszettingen te vermijden en zo ook veel kosten te vermijden. Maatregelen om uithuiszettingen te voorkomen, zijn naar schatting zeven maal goedkoper dan effectief over te gaan tot een uithuiszetting. De rekening van kosten en baten is dus snel gemaakt.

Laten we het debat gaande houden en zorgen voor een efficiënte monitoring zodat we weten over hoeveel gezinnen het gaat. Laten we zorgen voor meer woonbegeleiding, want iedereen op het terrein zal bevestigen dat die vandaag onvoldoende is, en voor meer middelen voor transithuizen en voor opvang die geschikt is voor kinderen. De decreetgever moet zeker voor gezinnen met kinderen een oplossing vinden. Michèle Hostekint besluit met een warme oproep aan allen om daarvan werk te maken in het volgende regeerakkoord.

Jelle Engelbosch stelt dat hij het in grote mate eens is met Michèle Hostekint. Katrien Partyka meende dat zijn benadering om het verhuurders niet te moeilijk te maken, te eng is. Daarop repliceert hij dat zij maar een aspect uit zijn betoog heeft gelicht, wat hij te eenzijdig noemt. Hij zegt ook dat de impact van een uithuiszetting op kinderen traumatisch is, wat zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Dat betekent echter niet dat men geen rekening moet houden met de rechten van verhuurders.

Het vermijden van het probleem is de hele zittingsperiode de rode draad van het beleid geweest. Minister Homans heeft tijdelijke winteropvang in sociale woningen mogelijk gemaakt. Hij is het ermee eens dat er de volgende zittingsperiode meer werk moet worden gemaakt van crisiswoningen en doorgangswoningen. Daar is een taak weggelegd voor de lokale besturen om meer opvang te bieden bij uithuiszettingen, en daartoe moeten ze meer slagkracht krijgen met middelen en begeleiding van de Vlaamse overheid en monitoring vanuit het domein Welzijn.

Tot slot zijn er vandaag inderdaad nog geen cijfers over het juiste aantal uithuiszettingen. Minister Homans was daar ook vragende partij voor en heeft daarvoor de nodig stappen gezet. Zij heeft nu van de rechterlijke macht het antwoord gekregen dat er binnen twee jaar inzicht zal kunnen worden gegeven in die cijfers.

Michèle Hostekint herhaalt dat ze geen polarisering en geen partijpolitiek spel tussen oppositie en meerderheid wenste, maar alleen een pleidooi wou houden inzake de meest schrijnende problematiek op de woonmarkt. Het belangrijkste is dat iedereen die erkent en bereid is er wat aan te doen in de toekomst.

3. Afhandeling

De *voorzitter* stelt vast dat noch eerste indiener Michèle Hostekint, noch andere leden de stemming wensen te houden over het voorstel van resolutie. In zijn woorden legt Michèle Hostekint deze tekst dus neer als een stuk van haar testament in het Vlaams Parlement, en wordt dit initiatief hopelijk doorgegeven aan de volksvertegenwoordigers in de volgende zittingsperiode.

Bijgevolg is het voorstel van resolutie van Michèle Hostekint, Joris Vandenbroucke en Bart Van Malderen betreffende een krachtdadig beleid en performante maatregelen ter preventie van de uithuiszetting van gezinnen met kinderen tijdens de winter, zonder meer afgehandeld na de bespreking.

Lorin PARYS,
voorzitter

Jelle ENGELBOSCH
An MOERENHOUT,
verslaggevers